

Główne tezy Ferdinanda de Saussure'a

Anna Kozłowska

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

- 1 Paradoksy życia i twórczości Ferdinanda de Saussure'a
- 2 Koncepcja języka
- 3 Koncepcja językoznawstwa

F. de Saussure

- studia w Genewie (fizyka, chemia, filozofia, historia sztuki, gramatyka grecka i łacińska), Lipsku (językoznawstwo indoeuropejskie), oraz w Berlinie (sanskryt, języki celtyckie)
- podróże: Litwa, Paryż
- genewskie kursy językoznawstwa:
 - 1906-1907: 6 słuchaczy
 - 1908-1909: 11 słuchaczy
 - 1910-1911: 12 słuchaczy

F. de Saussure

- studia w Genewie (fizyka, chemia, filozofia, historia sztuki, gramatyka grecka i łacińska), Lipsku (językoznawstwo indoeuropejskie), oraz w Berlinie (sanskryt, języki celtyckie)
- podróże: Litwa, Paryż
- genewskie kursy językoznawstwa:
 - 1906-1907: 6 słuchaczy
 - 1908-1909: 11 słuchaczy
 - 1910-1911: 12 słuchaczy

F. de Saussure

- studia w Genewie (fizyka, chemia, filozofia, historia sztuki, gramatyka grecka i łacińska), Lipsku (językoznawstwo indoeuropejskie), oraz w Berlinie (sanskryt, języki celtyckie)
- podróże: Litwa, Paryż
- genewskie kursy językoznawstwa:
 - 1906-1907: 6 słuchaczy
 - 1908-1909: 11 słuchaczy
 - 1910-1911: 12 słuchaczy

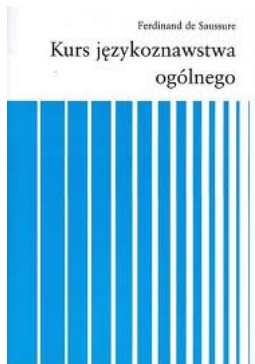
F. de Saussure

- studia w Genewie (fizyka, chemia, filozofia, historia sztuki, gramatyka grecka i łacińska), Lipsku (językoznawstwo indoeuropejskie), oraz w Berlinie (sanskryt, języki celtyckie)
- podróże: Litwa, Paryż
- genewskie kursy językoznawstwa:
 - 1906-1907: 6 słuchaczy
 - 1908-1909: 11 słuchaczy
 - 1910-1911: 12 słuchaczy

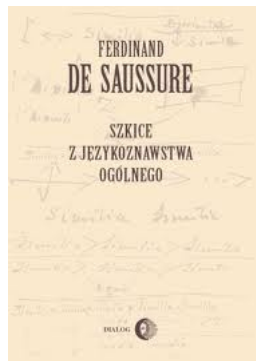
Dzieła Ferdinanda de Saussure'a

Mémoire sur le système primitif des voyelles dans les langues indo-européennes (1878)

De l'emploi du génitif absolu en sanscrit (1881)

Cours de linguistique générale (1916)

Langue a parole

„Pierwsza prawda jest następująca: język jest różny od mówienia.”

LANGUE

zjawisko abstrakcyjne
byt społeczny
wytwór mówienia
system znaków
jednorodny

PAROLE

zjawisko konkretne
zjawisko indywidualne
akt użycia *langue*
użycie systemu
zróżnicowane

Abstrakcyjność language

„[. . .] język jest formą, a nie substancją.”

„[. . .] nigdy nie zgłębnimy w wystarczający sposób czysto negatywnej, czysto *różnicowej* istoty każdego z elementów języka, którym pospiesznie przypisujemy istnienie.”

Język jako system relacji (opozycji)

„Podobnie [...] jak gra w szachy jako całość polega na kombinacji różnych figur, tak język ma tę właściwość, że jest systemem opartym całkowicie na opozycji swych jednostek.”

„[...] w języku istnieją tylko różnice.”

Tożsamość i różnica

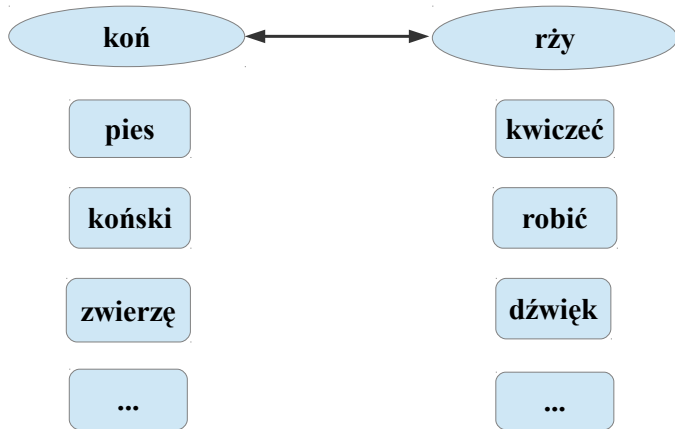
„Tak na przykład mówimy o tożsamości w związku z dwoma pociągami pośpiesznymi Genewa-Paryż, godz. 8,45 wieczorem, które wychodzą w odstępie dwudziestu czterech godzin. W naszych oczach jest to ten sam pociąg, a przecież przypuszczalnie lokomotywa, wagony, obsługa – wszystko jest inne.”

Jednostka języka jako byt czysto relacyjny – przykład /r/

/r/

[r]	[r']	[r]	[R]	[ɹ]
ustne	ustne	ustne	ustne	ustne
twarde	zmiękczone	twarde	twarde	twarde
dźwięczne	dźwięczne	bezdźwięczne	dźwięczne	dźwięczne
dziąsłowe	dziąsłowe	dziąsłowe	uwularne	dziąsłowe
drżące	drżące	drżące	drżące	półotwarte

Związki syntagmatyczne i asocjacyjne

Konceptja znaku jako bytu psychicznego – pojęcie i obraz akustyczny

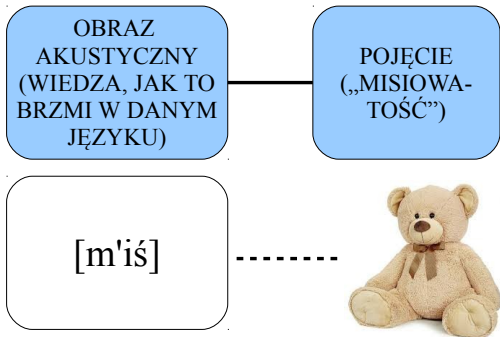
„Znak językowy jest [...] bytem psychicznym o dwóch obliczach.”

„Znak językowy łączy nie rzecz i nazwę, ale pojęcie i obraz akustyczny.”

„[Obraz akustyczny] nie jest dźwiękiem materialnym, czymś czysto fizycznym, lecz psychicznym odbiciem tego dźwięku, wyobrażeniem, jakie nam o nim daje świadectwo zmysłów.”

Znak jako byt psychiczny i abstrakcyjny cd.

Psychiczny charakter signifiant, czyli formy (obrazu akustycznego) i signifié, czyli znaczenia znaku językowego.

Społeczny charakter języka

„Język jest dla nas produktem społecznym, którego istnienie pozwala jednostce korzystać z jej zdolności mówienia.”

„Język istnieje w zbiorowości pod postacią sumy odbić złożonych w każdym mózgu, podobnie jak słownik, którego identyczne egzemplarze zostałyby rozdane poszczególnym jednostkom. Jest to więc coś, co istnieje u każdej z nich, będąc równocześnie wspólne wszystkim i znajdując się poza obrębem ich woli. Taki sposób istnienia języka można przedstawić następującą formułą:

$$1 + 1 + 1 + 1 \dots = 1 \text{ (model zbiorowy)"}$$

Specyficzna sytuacja językoznawstwa

„W innych dziedzinach można mówić o rzeczach z *tego lub innego punktu widzenia*, ponieważ jest się pewnym znalezienia twardego gruntu w samym obiekcie. W językoznawstwie jesteśmy w zasadzie gotowi przeczyć istnieniu obiektów danych z góry, istnieniu rzeczy, które nie znikająby przy przejściu z jednego porządku pojęć do drugiego i które można by traktować jako rzeczy w wielu porządkach, jak gdyby były dane same przez się.”

Postulat autonomiczności językoznawstwa

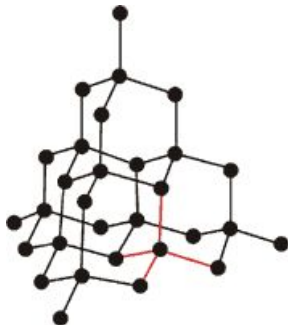
„[...] jedynym prawdziwym przedmiotem językoznawstwa jest język rozpatrywany sam w sobie i dla siebie samego.”

Językoznawstwo jako wzór dla semiologii

„[...] język, najbardziej złożony i najbardziej rozpowszechniony spośród systemów ekspresji, jest także najbardziej charakterystycznym ze wszystkich; w tym sensie językoznawstwo może patronować całej semiologii, mimo że język jest tylko jednym z jej systemów.”

Językoznawstwo wewnętrzne i zewnętrzne

JĘZYKOZNAWSTWO WEWNĘTRZNE

- struktura systemu

JĘZYKOZNAWSTWO ZEWNĘTRZNE

- związki języka z cywilizacją i rasą
- związki języka z historią polityczną
- związki języka z instytucjami (Kościołem, szkołą itp.)
- kwestia zasięgu geograficznego języków oraz ich zróżnicowania dialektalnego
- ...

Językoznawstwo wewnętrzne i zewnętrzne

JĘZYKOZNAWSTWO WEWNĘTRZNE

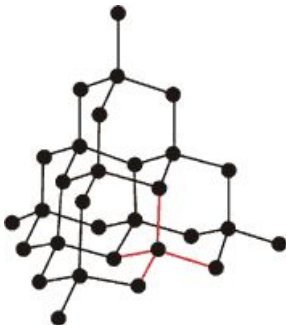
- struktura systemu

JĘZYKOZNAWSTWO ZEWNĘTRZNE

- związki języka z cywilizacją i rasą
- związki języka z historią polityczną
- związki języka z instytucjami (Kościołem, szkołą itp.)
- kwestia zasięgu geograficznego języków oraz ich zróżnicowania dialektalnego
- ...

Językoznawstwo wewnętrzne i zewnętrzne

JĘZYKOZNAWSTWO WEWNĘTRZNE

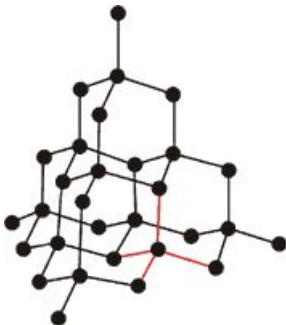
- struktura systemu

JĘZYKOZNAWSTWO ZEWNĘTRZNE

- związki języka z cywilizacją i rasą
- związki języka z historią polityczną
- związki języka z instytucjami (Kościołem, szkołą itp.)
- kwestia zasięgu geograficznego języków oraz ich zróżnicowania dialektalnego
- ...

Językoznawstwo wewnętrzne i zewnętrzne

JĘZYKOZNAWSTWO WEWNĘTRZNE

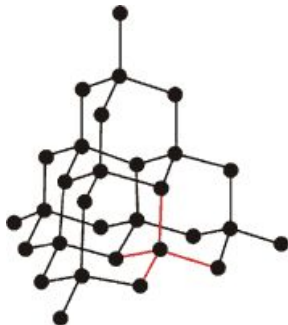
- struktura systemu

JĘZYKOZNAWSTWO ZEWNĘTRZNE

- związki języka z cywilizacją i rasą
- związki języka z historią polityczną
- związki języka z instytucjami (Kościołem, szkołą itp.)
- kwestia zasięgu geograficznego języków oraz ich zróżnicowania dialektalnego
- ...

Językoznawstwo wewnętrzne i zewnętrzne

JĘZYKOZNAWSTWO WEWNĘTRZNE

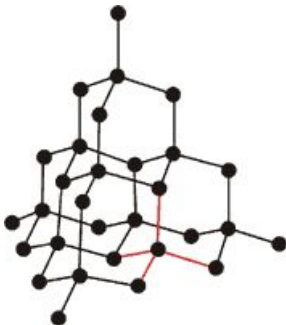
- struktura systemu

JĘZYKOZNAWSTWO ZEWNĘTRZNE

- związki języka z cywilizacją i rasą
- związki języka z historią polityczną
- związki języka z instytucjami (Kościołem, szkołą itp.)
- kwestia zasięgu geograficznego języków oraz ich zróżnicowania dialektalnego
- ...

Językoznawstwo wewnętrzne i zewnętrzne

JĘZYKOZNAWSTWO WEWNĘTRZNE

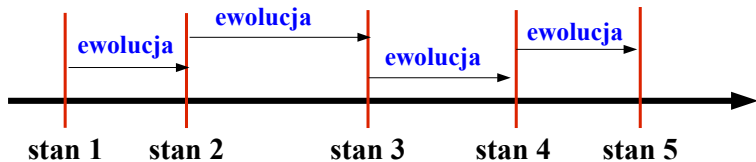

- struktura systemu

JĘZYKOZNAWSTWO ZEWNĘTRZNE

- związki języka z cywilizacją i rasą
- związki języka z historią polityczną
- związki języka z instytucjami (Kościołem, szkołą itp.)
- kwestia zasięgu geograficznego języków oraz ich zróżnicowania dialektalnego
- ...

Perspektywa synchroniczna i diachroniczna

„Język jest systemem, którego wszystkie części mogą i powinny być rozważane w ich synchronicznej łączności.”

Dziękuję za uwagę :)

Temat następnego wykładu:
SZKOŁY STRUKTURALIZMU CZ. 1.:
PRASKA SZKOŁA FUNKCJONALNA.
Zapraszam!